

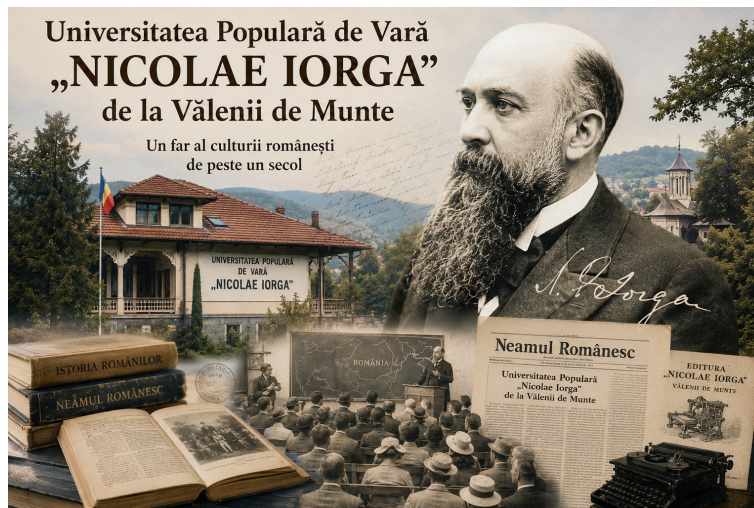
Vălenii de Munte

SUPLIMENT CULTURAL

Numărul 22
AUGUST 2026

PENTRU ACEST POPOR ÎMPRĂȘTIAT

Universitatea Populară de Vară „Nicolae Iorga” de la Vălenii de Munte reprezintă una dintre cele mai longevive și prestigioase instituții culturale din România, o creație a genialului om de cultură, om politic și istorian Nicolae Iorga. Întemeiată în vara anului 1908, această universitate populară a funcționat ca un far al culturii românești, reunind an de an intelectuali, oameni de știință, scriitori și studenți din toate colțurile lumii românești – din Regatul României, dar și din Transilvania, Bucovina, Basarabia și din comunitățile românești din afara granițelor Legătura lui Iorga cu Vălenii de Munte a început în jurul anului 1907, când s-a stabilit în acest oraș din județul Prahova, pe care l-a transformat treptat într-un adevărat centru cultural. Aici și-a înființat propria editură și tipografie, a locuit și a creat până la sfârșitul vieții (1907–1940), lăsând orașului o moștenire culturală neprețuită. Ideea întemeierii cursurilor de vară la Vălenii de Munte a fost rezultatul unui proces de maturizare a gândirii culturale și naționale a lui Nicolae Iorga. Sămânța acestui proiect a fost semănată în vara anului 1904, cu prilejul comemorărilor de la Mănăstirea Putna, organizate cu ocazia împlinirii a patru secole de la moartea lui Ștefan cel Mare. La Putna, Iorga s-a întâlnit cu intelectuali din Bucovina și Transilvania, regiuni aflate sub stăpânire austro-ungară, care și-au exprimat dorința de a urma cursuri în Regatul României pentru a-și aprofunda cunoștințele de istorie și literatură română. Acești intelectuali, în frunte cu profesorul și publicistul bucovinean Gheorghe Tofan, au propus organizarea unor cursuri în Regat la care să poată participa. Semnificativă este și reflecția lui Iorga

privind scopul universității sale: „Suntem un popor împrăștiat și prima datorie a acestui moment este de a uni aceste fragmente prin imprimarea aceluiași spirit de cultură”. Această viziune profund umanistă și națională a stat la baza întregii construcții culturale de la Vălenii de Munte.

Tema centrală a cursurilor era identitatea și continuitatea poporului român, cu accent pe istoria medievală, literatura clasică și tradițiile populare. În 1922, prin eforturile susținute ale lui Iorga, complexul cultural de la Vălenii de Munte primea oficial denumirea de „Universitatea Populară Nicolae Iorga”, confirmând pe cale formală recunoașterea publică și națională a instituției. Activitatea sa la Vălenii de Munte l-a consacrat definitiv drept o figură centrală a vieții intelectuale românești interbelice. Casa lui de la Vălenii de Munte a devenit un loc de pelerinaj pentru intelectualii epocii, iar cursurile de vară – un reper al calendarului cultural național.

Claudiu A.I.Pop

ROMÂNITATEA ÎNCOTRO?

O fotografie cu regele Carol al II-lea și Nicolae Iorga mergând împreună, pe jos, către Universitatea Populară... Figurile lor senine dau mai mult impresia unei plimbări... De parcă nici n-ar fi băgat de seamă puhoiul de lume ce-i urmează – o mulțime fără de sfârșit...

Dar cine făcea parte din această mulțime? Figuri de tot felul. Un cheag pestriț. Lămurirea cea mai de preț o dă însuși Iorga în *Neamul Românesc*: „se înțelege poate mai bine peste hotare decât în cuprinsul țării? Studenți, școlari din clasele superioare, domni funcționari care și-au căpătat puțin timp liber, altă lume fără

Nicolae Iorga și familia regală la hramul Bisericii Adormirea Maicii Domnului din Vălenii

titluri, dar cu dorința de a învăța, și mai ales mulți români de peste hotare, care stau departe de școala națională românească în cel mai înalt înțeles al ei și care totuși au nevoie de ea pentru a-și întări conștiința, pot să folosească acest răgaz al învățăților și scriitorilor pentru a-și desăvârși creșterea românească în orientarea în literatură și știință.”

Așa cum subliniază chiar marele istoric, un om nu poate fi împlinit dacă își poartă existența într-o ingratitudine și ignoranță față de darul speciei noastre: rațiunea. Trebuie să cultivăm cu neașă nevoia de educație.

Frumusețea mulțimii din fotografie stă în diversitatea ei. Oameni de tot felul aduși sub flamura sfântă a culturii de un om pe nume Nicolae Iorga. Aici se înscrie atitudinea prin care lumea noastră se poate mântui: toleranța. Cuvintele marelui istoric sunt de ajuns: „Chemarea unei universități populare e să vulgarizeze diferitele elemente ale științei în lumea celor care n-au ajuns să-și procure o cultură universitară, iar chemarea cursurilor de față e să împrăștie anumite elemente de cultură îmbinate cu un anumit spirit, pentru a grăbi ridicarea neamului nostru din starea de azi... cu alte cuvinte, caracterul deosebit al cursurilor de la Vălenii stă în tendința lor de a împrăștia cultura în vederea celor mai grabnice necesități morale ale sufletului nostru național. Suntem un neam fărâmițat și cea dintâi datorie a ceasului de față e să strângem aceste fărâme prin imprimarea aceluiași spirit de cultură”.

Universitatea Populară de Vară reprezintă o afirmare a identității noastre naționale: „Am deschis aceste cursuri de vară cu scopul dublu de a trezi sufletul românesc de pretutindeni și de a schimba prin acest suflet chiar formele de stat în care trăia poporul nostru... Am fost un luptător pentru împlinirea granițelor, dar și pentru ridicarea suflului a claselor oropsite.” Educația e arma cea mai curată, arma letală împotriva tuturor metehnelor umane, tuturor relelor pe care oamenii și-i le fac unii altora.

De-a lungul anilor, la Vălenii de Munte au fost prezenți regele Ferdinand și regina Maria, principesa Elena, regele Carol al II-lea.

Valoarea imensă a personalității lui Nicolae Iorga nu vine din cunoașterea oricărui răspuns, ci din năzuința marelui savant de a-și face semenii să se întrebe: **De unde venim? Ce suntem? Încotro ne îndreptăm?**

Vlad Moise

AMINTIRI PENTRU VIITOR

Vălenii de Munte, dincolo de așezarea între dealuri blânde, dincolo de faima de necontestat a licorii aurii obținute din lacrima prunelor, rămâne și un târg de provincie în care și-au găsit adăpost, mai mult sau mai puțin sub semnul provizoratului, personalități ale culturii românești, deasupra cărora strălucește încă privirea vizionară a lui Nicolae Iorga. Orașul a devenit și mai cunoscut în momentul în care savantul a hotărât să pună aici bazele Universității Populare de Vară, cam prin 1908, ale cărei cursuri erau ținute în mod tradițional între 15 iulie și 15 august. Soarta universității a stat sub vremi, cum spune cronicarul: cursurile au fost suspendate în 1947, situație care a continuat până în 1968, când s-a hotărât reluarea acestora, apoi, în 1978, au fost iarăși suspendate, până în 1990. Evident că motivele financiare sunt cele care au determinat, de-a lungul vremii, reducerea perioadei în care se țin cursurile la doar o săptămână. Nicolae Iorga avea o asemenea anvergură intelectuală, încât i se alăturau personalități culturale remarcabile, precum A.D. Xenopol, Barbu Ștefănescu - Delavrancea, medicul I. Cantacuzino, Vasile Pârvan, Nicolae Cartoian, Gheorghe Munteanu - Murgoci, Alexandru Lapedatu, Victor Slăvescu, Radu Gyr, Virgil Madgearu, și câți alții. Îi unea ideea de patriotism, visul unei Românii Mari, dorința de a ridica prin cultură tineretul, țărani. Vremurile mai apropiate au adus la Vălenii de Munte alte personalități: Eugen Simion, Dan Berindei, Matilda Caragiu-Marioțeanu, Grigore Brâncuș, Răzvan Theodorescu, Valeriu și Aurelia Rusu, Georgeta Filitti, Grigore Vieru, Petre Țurlea, și lista poate continua. Audiența era mereu aleasă, din țară sau de dincolo de granițe, români uniți de aceeași dorință de cunoaștere. Mergeam la cursurile Universității de Vară chiar mai înainte de a avea conștiința că iau parte la un act de cultură, vedeam cu uimire că existau în sală oameni care își luau notițe în timpul prelegerilor, încercam, după puterile mele, să înțeleg ce se vorbea; apoi am mers din dorința de a afla mai mult, de a vedea personalitățile invitate, ale căror nume celebre îmi dădeau o ușoară amețeală, ca în preajma unor modele intelectuale, după cum și erau.

Continuare în pagina 4

DEBUT

IOANA MAXIM

Absolventă a Facultății de Drept din București, masterandă în drept privat. Un talent poetic remarcabil. Iubește literatura, muzica și arta fotografică. (VEM)

TE AȘTEPTAM

M-am găsit de nu știu câte ori uitându-mă pe fereastră

Sprijinită de rama ei, cu o adiere rece și zâmbind pierdut la niste flori în glastră

Știam că noaptea n-are cum să dureze o veșnicie, n-o să mai fie atât de albastră

Doar că dragostea obosită făcea duș, mâncarea era pe masă și veioza era aprinsă,...eram acolo, uitându-mă pe fereastră într-o seară...

Și cum aș putea să șterg asudarea pielii când nu-mi mai aparțineam

Sau părul care simțea fiecare respirație, fiecare dor și amor, cum nu oboseam

Sau mijlocul, care păstra tatuate mâinile tale, ardeam..

Peste ani, cu mai multe fire albe mă vedeam pe aceeași stradă, pe care doar noi ne plimbam

Dezbrăcată de neliniști la fereastră, te așteptam...

UN POET SOLAR

Din frumoasa prietenie dintre Mihai Istudor și Ion Machidon s-a născut o carte meritată, zic eu, de poetul de pe Valea Slănicului, coborât dintr-o dinastie de profesori de română și de istorie: *Opinii confraterne despre Mihai Istudor*, carte apărută la Editura Amurg sentimental.

Ion Machidon remarcă, despre dexteritatea de a scrie în mai multe formule poetice, că Mihai Istudor este *un cumul întreg de energii creatoare*. Observația critică a lui Ion Machidon se dovedește justă și în cazul ultimului volum de versuri al lui Mihai Istudor intitulat *Poemele solare*, apărut la Editura Cartea Românească Educațional. Cele peste șaizeci de poeme învecinate cu ecouri din Eminescu și Nichita Stănescu, dar și cu rezonanțe din oralitatea folclorică românească, pot fi ordonate tematic în elegii, meditații sociale, arte poetice și cântece de revoltă, toate definind un poet solar în sensul clasic al termenului. Interesantă este viziunea oximoronică asupra poetului, imagine ce își ia seva din romantism dar care transcende în pur neomodernism: *poetul nu a avut prieteni/el se îmbracă cu umbra/umbra i se vede numai în întuneric*. În alfabetul de întuneric, aspirația spre lumină se dovedește a fi o constantă lirică ce face din exercițiul lecturii un câștig de frumusețe și de reflecție metaforică.

Se reconfirmă că Mihai Istudor este un poet în toată puterea cuvântului, de largă accesibilitate și incântare.

Alexandru Arvinte

Între cuvânt și acuarelă:

Aventura imaginației în

"Din Oceanul Pacific nu iese întotdeauna un pește mic!"

Literatura pentru copii își dovedește valoarea atunci când reușește să vorbească, în același timp, copilului și adultului. Volumul *Din Oceanul Pacific nu iese întotdeauna un pește mic*, semnat de Petruța Stan și ilustrat de Roxana Buzoianu, aparține acestei categorii rare de cărți în care poezia, povestea și imaginea construiesc împreună o experiență estetică deplină. Nu este doar un poem narativ destinat copiilor, ci un dialog între cuvânt și culoare, între ritmul versului și fluiditatea acuarelei, între aventura fantastică și reflecția morală.

Povestea este introdusă printr-un cadru narativ de o mare naturaleză: o fetiță pasionată de lectură, al cărei portret pare să împrumute trăsături ale autoarei, ascultă aventura pe care motanul Tom o relatează despre călătoria sa în Oceanul Pacific. Alături de țestoasa Bobo, purtătoare de ochelari, și de Spiridușul cu căciulița albastră de pluș, acesta traversează un univers în care fantasticul devine firesc, iar miraculosul este acceptat ca o consecință firească a imaginației. Educarea unei balene sau recuperarea giuvaerului pierdut al unei sirene nu apar drept episoade extraordinare, ci ca momente ale unei lumi guvernate de logica poetică a basmului și a fabulei.

Originalitatea volumului rezidă însă în relația dintre text și imagine. Ilustrațiile Roxanei Buzoianu nu dublează poemul, ci îl completează și îl amplifică. Tehnica acuarelei este alegerea cea mai potrivită pentru un univers dominat de apă, întrucât însăși textura culorii păstrează memoria lichidului din care se naște. Albastrul, în numeroasele sale nuanțe, domină întregul volum și creează impresia unei lumi acvamarine în continuă mișcare. Cititorul nu privește pur și simplu marea, ci are senzația că pătrunde în adâncul ei, că lumina și culoarea respiră odată cu versurile.

Acuarela introduce o dimensiune contemplativă care prelungește lectura poemului. Fiecărei pagini de versuri îi urmează pagina ilustrată, iar această alternanță nu reprezintă doar o organizare grafică, ci un adevărat ritm al lecturii. Imaginea oferă răgazul necesar interiorizării textului, transformând lectura într-un dialog lent între cuvânt și privire. Cititorul este invitat să se oprească, să observe detaliile, să descopere mici gesturi expresive, aproape imperceptibile, care amintesc de economia de mijloace și de sugestia delicată a stampelor japoneze. În loc să accelereze aventura, desenul o prelungește într-un timp al mirării și al reflecției.

Această complementaritate dintre poezie și imagine este vizibilă și în reprezentarea submarinului oceanic. Construcția sa suprarealistă evocă simultan imaginarul cultural al submarinului galben al formației Beatles și fantasticul ceainicului zburător din universul psihedelic creat de trupa Gong, pilotat, de asemenea, de un spiriduș.

Referințele nu funcționează ca simple trimiteri culturale, ci ca semne ale unei imaginații fără frontiere, în care copilăria comunică firesc cu memoria culturală a adultului. Submarinul devine astfel vehiculul unei călătorii prin literatură, muzică, desen și vis, fără ca această bogăție de sensuri să îngreuneze lectura copiilor.

Volumul are și o evidentă dimensiune didactică, însă aceasta nu este niciodată ostentativă. Învățămintele morale se nasc organic din dinamica aventurii și sunt integrate firesc în dialoguri și întâmplări. Astfel, reflecția asupra limitelor normelor apare surprinzător de matur formulată în versurile: „Că legea avea și în ocean efecte / Pentru că legile nu sunt niciodată perfecte.” Ideea imperfecțiunii legilor introduce discret copilul într-o reflecție filosofică despre relativitatea regulilor și despre nevoia discernământului. În aceeași manieră, definiția prudenței depășește moralismul convențional: „I-a avertizat că e mai bine să fie prudenți / Care înseamnă că nu sunt fricoși, ci atenți.” Virtutea nu este prezentată ca opus al curajului, ci ca formă inteligentă a acestuia, iar lecția este transmisă prin experiența personajelor și nu printr-o morală explicită.

Petruța Stan dovedește, de asemenea, o remarcabilă artă a povestitorului. Poemul îmbină cu naturaleză dialogul, descrierea și punerea în scenă, apropiindu-se de libertatea structurală a fabulei. Vocea naratorului și vocile personajelor se succed fără rupturi, iar schimbările de perspectivă contribuie la dinamismul lecturii. Ritmul liber al versurilor nu constrânge imaginația, ci o stimulează, oferind impresia că povestea se construiește chiar în clipa rostirii ei. Fetița cititoare, motanul Tom, Spiridușul cu fes albastru și țestoasa Bobo participă astfel la același act al povestirii, în care ascultarea devine la fel de importantă precum rostirea.

Întregul volum funcționează ca o reflecție asupra puterii ficțiunii. Povestea spusă de motanul Tom este ascultată de fetiță, iar cititorul, la rândul său, ascultă această poveste în interiorul alteia. Se creează astfel un joc al oglinzilor narative în care imaginația produce adevăr. Fantasticul nu trebuie justificat, pentru că el există prin însăși forța povestirii. Ilustrațiile accentuează această impresie, transformând fiecare episod într-o scenă teatrală în care culoarea devine echivalentul emoției poetice.

Una dintre cele mai expresive secvențe este cea a insulei cu baloane în formă de fructe, unde „Copiii neatenți care sparg farfurii / Nu au voie să mănânce pe această insulă fructe vii.” Episodul funcționează simultan ca joc absurd, ca ironie tandră și ca parodie discretă a insulelor fabuloase întâlnite de Odiseu în peregrinările sale. Lumea copilăriei recuperează astfel marile teme ale literaturii universale, filtrându-le prin umor și imaginație. Pedepsele nu sunt dramatice, ci ludice, iar fantasticul își păstrează inocența.

În ansamblu, *Din Oceanul Pacific nu iese întotdeauna un pește mic* demonstrează că literatura pentru copii poate fi, în egală măsură, poezie, artă vizuală și reflecție filosofică. Dialogul dintre vers și acuarelă construiește o experiență de lectură în care cuvântul și imaginea nu concurează, ci se completează reciproc. Fluiditatea culorii continuă muzicalitatea versului, iar desenul nu ilustrează simplu întâmplarea, ci îi adâncește sensurile. Cartea invită cititorul să încetinească ritmul lecturii, să contemple, să asculte și să privească în același timp.

Constantin Radu Vasile

MĂ ÎNTORC LA BIBLIOTECĂ

Deși aveți studii universitare tehnice, cum explicați pasiunea titanică pentru istorie?

Nu cred că am trăit o pasiune, dar ca adolescent, elev al Secției clasice a Liceului "Ion Creangă" din București, am învățat studiul metodic al Istoriei cu niște profesori remarcabili din vechea generație. Faptul că ei au avut curajul să ne dezvăluie evenimentele falsificate sau interzise de regimul politic m-a determinat să caut lectura în bibliotecă. În clădirile de la Mănăstirea Radu Vodă, unde era atunci Liceul, se afla depozitată biblioteca lui Alexandru Odobescu. Apoi, la Biblioteca Academiei. Din anii '70 am început să-mi formez propria bibliotecă din anticariate și biblioteci particulare puse la vânzare. Am hotărât să scriu după 1989, mai întâi romane – unul dintre ele a primit Premiul Academiei –, iar din 1997 cărți de istorie. M-a avantajat mutarea la Vălenii de Munte, unde am avut un mediu favorabil și liniște.

Ce calități credeți că trebuie să aibă un cercetător al istoriei?

La noi există o impresie greșită despre istorici, părerea că istoricii sunt absolvenți ai Facultăților de Istorie. Avem în țară aproximativ 30.000 de absolvenți ai unor Facultăți de Istorie, din toate generațiile, nu înseamnă că avem 30.000 de istorici. Potrivit definiției, Istoria este o știință, o știință umanistică. Scrierea istorică profesionistă exclude implicarea unor sentimente (ură, dispreț, dragoste, simpatie față de personalități și/sau evenimente, elogi, condamnări epice etc.) în cercetarea, descrierea și interpretarea faptelor și evenimentelor istorice. A afirmat-o Nicolae Iorga încă din 1908: "...nu suntem nici sentimentali, nici pătimiși, nici unilaterali, că doar de asta nu poate fi învinuit un istoric!" Istoricul profesionist, indiferent de pregătirea lui de bază (Istorie, Drept, Sociologie, Antropologie, Lingvistică, Etnografie, Inginerie, Arhitectură; avem două Premii Nobel pentru Istorie: un jurist, Mommsen, și un militar - politician, Churchill), are la dispoziție principiile și normele *discursului istoric*, aplică dubiul istoriografic, emite ipoteze argumentate pe bază de *probe istorice*, face analize, determină cauze, consecințe și prezintă obiectiv concluzii ale acestora. Produsul final al cercetării istorice este textul – articolul, comunicarea, studiul sau cartea de istorie. Iar dacă este vorba de text, acesta trebuie să se supună atât regulilor de conținut ale Istoriografiei/Științei istorice (cercetare, documentare, critica izvoarelor, aplicarea metodologiei istorice, interpretarea obiectivă a datelor istorice), cât și normelor de expresie ale literaturii, cu folosirea lexicului specific domeniului Istoriei.

Nicolae Iorga rămâne încă un necunoscut, încă un teritoriu de explorat?

Cu ce avem de a face în cazul manifestării publice a lui Nicolae Iorga? Barbu Theodorescu, istoric literar, secretar și biograf al lui Nicolae Iorga, numărase până în 1976 aproximativ **1275** de lucrări publicate de marele istoric între 1893 (debut cu volum) și 1940 (unele sunt extrase sau retipări) din care aproximativ 25% reprezintă opere, comunicări și studii academice de istorie pragmatică. Adică, opera de Istorie și Istoriografie a lui Nicolae Iorga (rotunjit, **320** de lucrări). Celelalte se referă la domenii diferite. În anul 1987, criticul literar Dan Smântănescu, alt secretar al lui Nicolae Iorga, a dat un interviu la Focșani unei reviste locale, ocazie cu care a dezvăluit că a numărat cu precizie lucrările publicate de N.Iorga: "**1359** de volume și broșuri, însumând **165.656** de pagini tipărite, și peste **25.000** de studii și articole". În 2021, o ediție bibliografică "prezintă studii și articole publicate în țară și străinătate, în periodice, volume, și ediții ale operelor istoricului, apărute într-un răstimp de 55 de ani, în perioada 1965 – 2020". Între 2023 și 2024, profesorul Mihai Istudor din Vălenii de Munte face o renumărare criterială și dă cantitatea reprezentată prin cifre de **1350** de cărți (inclusiv broșuri) scrise de Nicolae Iorga sub **1161** de titluri și publicate sau republicate în **1411** de volume. Cuprinderea întregii opere este aproape imposibilă; trebuie să fii ca Iorga. Înțelegerea operei lui presupune efort intelectual. Cum spunea criticul literar Șerban Cioculescu, Nicolae Iorga nu poate fi înțeles de "lectori comozi". Am văzut în ultimul timp tot felul de absolvenți care nu au citit opera lui Iorga, că n-au timp sau chef, și își expun atacurile la adresa savantului din păreri și comentarii socialiste și ultranaționaliste ale vremii sau din propagandă.

Ce mesaj credeți că transmite generațiilor de azi personalitatea lui Iorga?

Prin 1909 Nicolae Iorga a declarat: "Eu vreau să fiu o conștiință națională". Conceptul de *conștiință națională*, expus mai întâi în Occidentul secolului al XIX-lea, a funcționat foarte rar la noi și mai degrabă izolat - ceva la Constantin Rădulescu-Motru -, dar a fost folosit pe larg în propaganda Regimului Ceașescu, și de aceea devalorizat. Teoretizările au rămas destul de restrânse (gândire integrată asupra limbii, trecutului și culturii poporului român – produs intelectual, sau „sentiment de apartenență”, „patriotism” și altele –, element psihosocial), tendința fiind spre un concept politic. La Nicolae Iorga, era mai întâi și esențial cultural, în contextul istoric de atunci. *Conștiința națională* (sentiment și autoimagine) era suma însușirilor unui popor,

cunoscute și înțelese de el însuși în mod unitar prin limbă și printr-un anumit tip de viață tradițională, pe care îl practică, de care este conștient și pe care îl apără, fiind astfel identitară. În sens derivat, o personalitate „conștiință națională” este omul angajat, „vocea”, care are viziunea, capacitatea și răspunderea de a exprima și reprezenta acea imagologie proprie poporului. Se pune problema dacă poporul român de astăzi și mentalitatea sa au rămas cea din epoca lui Iorga, astfel încât opera lui să rămână sau nu valabilă, și să aibă nevoie de personalitate autentică. Curentul Globalizării de acum spune că nu și că nu mai are importanță identitatea națională pe care a definit-o el. În anii '90 a apărut ideea "Dacă ai impresia că ești liber și ai ce mânca, nu mai contează cine ești".

Credeți în utilitatea universităților populare cum este cea de la Vălenii?

Da, fără îndoială. Eu particip la cursurile de aici, țin și prelegeri. Am aflat multe lucruri noi despre Iorga, de exemplu.

Dacă ar fi să susțineți o prelegere la universitatea din Vălenii care ar fi titlul ei? Ați putea explica succint ce ascunde acesta?

Am susținut multe prelegeri, timp de peste 20 de ani. Ultima a fost despre poziția constantă a lui Nicolae Iorga față de Germania. Concepția sa generală despre Germania conținea două idei istorice majore: Germania și-a dobândit meritoriu naționalitatea și statul, dar a adoptat și imperialismul, și Germania, mai ales prin Bismarck, a refuzat să aplice principiul naționalităților și pentru statele balcanice. Ideea centrală a lui Nicolae Iorga era că națiunea germană medievală s-a format cu multe calități, încorporând însă concepției sale naționale, a identității naționale, și ideea aceea agresivă de imperiu. Din această perspectivă, Iorga avea o poziție foarte critică despre atitudinea Germaniei din secolul al XIX-lea și din secolul XX față de România. Astăzi, lucrurile par schimbate, iar atitudinea de atunci a lui Iorga datată.

Care este opinia dumneavoastră despre modul în care istoria din școala românească actuală contribuie la educația tinerei generații?

Am aceeași părere cu academicianul Ioan Aurel Pop, fost președinte până anul acesta al Academiei Române. Asistăm la un curent anistoric, al ficțiunii politice de anulare a *adevărului istoric* determinat de Știința istorică, atât cât a putut. Avem din păcate tot felul de comunicatori, unii dintre ei chiar absolvenți ai unor Facultăți de Istorie, tot felul de mediocrități comode sau stupide, care sunt în căutarea unei afirmări publice prin deformarea sau negarea istoriei românilor și aplicarea unei corectitudini politice faptelor de istorie. Este apoi și Internetul, plin de interpretări subiective. Foarte puțini se duc la opera pragmatică de istorie. Petre Țuțea a spus: "Necunoașterea istoriei nu te omoară, dar te lasă în lumea idioților".

Credeți în supraviețuirea culturii române de azi?

Mă limitez la domeniul Istoriei în răspunsul meu. Desigur, opera profesionistă de istorie, neconținând sentimente, poate să pară cititorului aridă, rigidă, de neînțeles, nesatisfăcătoare, "nu dă răspunsul așteptat" pentru cei care pun pasiune în căutările lor, însă ea rămâne referință pentru *adevărul istoric*; cititorul îl acceptă și înțelege realitatea istorică, atât cât poate fi demonstrată, sau caută altceva. În acest proces de cunoaștere există tot felul de perturbații. De exemplu, foarte grav pentru funcția socială a istoricului, întâlnim și absolvenți ai unor Facultăți de istorie (învățători, profesori, comunicatori) și istorici (autori de operă) care părăsesc Metodologia istorică și exprimă sentimente proprii, formulează interpretări tendențioase, polemice sau de propagandă și contrapropagandă (ultranaționalistă sau antiromânească), ieșind astfel din cadrul științific. Unii o fac deliberat, deși cunosc principiile scrierii istorice, fapt care denotă un sentiment, o subiectivitate pe care doresc să o transfere cititorilor pentru a-i convinge că suntem înapoiți și că trebuie să ne modernizăm sau postmodernizăm. Conceptul de cultură se transformă în mentalitate digitală. Oamenii înghit ca pelicanul cu capul pe spate toată ficțiunea cinematografică, televizată, editorială, a așa-numitelor rețele de socializare. Este despre identitate. Rezultatul? Când nimeresc vreo emisiune de folclor și ascult cântecul "Noi suntem români", mă bufește râsul. Îmi dau seama că sunt contaminat. Dar n-am cum să-i explic televizorului cum stă treaba. Închid, mă întorc la bibliotecă și mai scriu o carte cu speranța că va fi citită cândva. Este însă cazul meu, nu vreun model cultural.

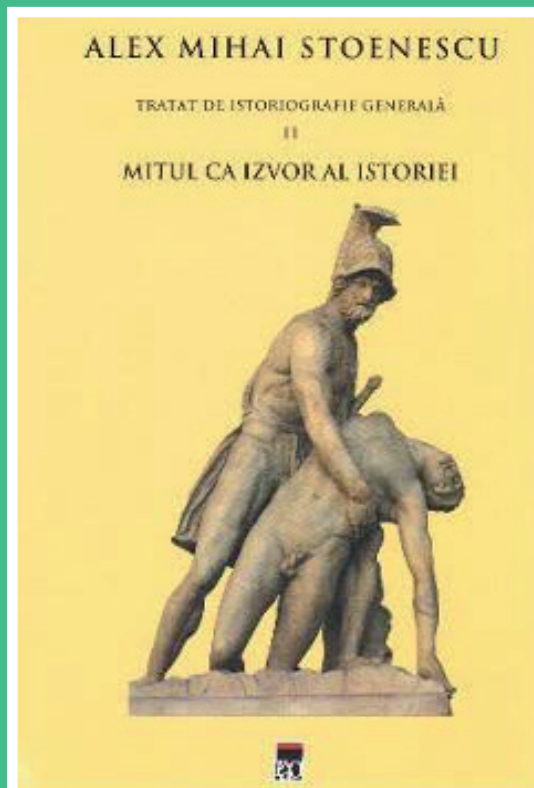
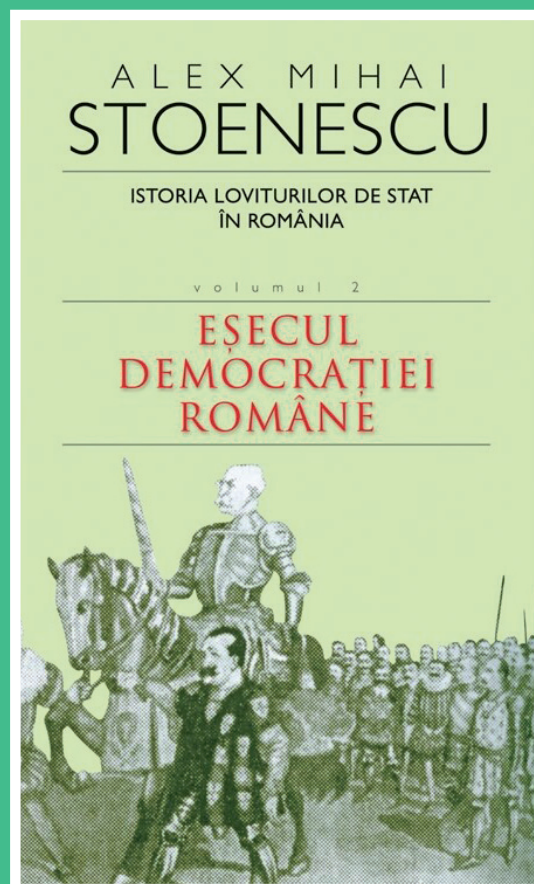
Aveți un sfat înțelept pentru tânăra generație și pentru profesorii ei?

Nu sunt un înțelept. Sunt un istoric autor al unei opere de istorie, supusă oricând criticii. Deocamdată, cam ce am scris eu despre conflictul stat-societate în istoria noastră modernă și despre evenimentele din decembrie 1989 se confirmă. Singura cale utilă pe care o văd este dezvoltarea în școli, la profesori și elevi, a discernământului domeniului: ce este Istorie și ce este Literatură pe teme istorice, și a discernământului valoric: ce operă de Istorie respectă principiul științific și care nu. Altfel, revin, dacă ai impresia că ești liber și ai ce mânca, ai și libertatea sătulă de a fi un nimeni.

Contemporanul și concetățeanul nostru

ALEX MIHAI
STOENESCU

CRONICĂ DE CENACLU

Ședința Cenaclului literar DESTINE, a ntepenultima, s-a desfășurat pe 27 aprilie și a avut un caracter aniversar marcând împlinirea a 3 ani de la înființarea pe 24 aprilie 2023. La începutul ședinței, conducătorul cenaclului prezintă un scurt bilanț al activității în cei 3 ani de existență. Apoi a avut loc lansarea cărții „Dincolo de zenit” (poezii), a scriitoarei Maria-Cleopatra Stoicescu, apărută la editura „Akakia” din București, 2026. Despre carte au vorbit autoarea („poeziile mă reprezintă, sunt expresia trăirilor mele sufletești, iar acrostihurile incluse, precum și grafica, îmi aparțin în totalitate”), Mihai Istudor („poeziile Cleopatrei Stoicescu îmbină, în versuri sensibile, tradiționalul cu modernul, apreciez de asemenea și acrostihurile poetei”), Petruța Stan („titlul cărții o definește pe Cleopatra în plină activitate lirică, strofele au muzicalitate; mi-au plăcut acrostihurile, volumul fiind unul de versuri de dragoste”), citind poeziile „6 Aprilie” și „La drum”. Adrian Dobrescu citește o sinteză despre poezia Cleopatrei Stoicescu, iar Loredana Oprescu citește poezia „Șah” și afirmă că „versurile ei au ceva aparte”. De asemenea, Cleopatra Stoicescu prezintă propria expoziție de grafică, „Vârste”, cinci panouri expuse reprezentând portrete sugestive. Tot în prima parte a ședinței, Adrian Mihalcea citește un interesant eseu despre Nichita Stănescu și „duplicitatea elegantă” cu care aborda în scris anumite teme în perioada „obsedantului deceniu”. În partea a doua au citit poezii din creațiile proprii Petruța Stan, Teodora Posea, Nicolae Pitz Teodor Chiroiu Andrei Nicolae”), Liviu Sovar, Adrian Despan, Dumitru

Mușel, Ionel Constantin.

Gabriel Holtea citește fragmente din proza „O mie și una de nopți pe mare”, Bogdan Pintilie „povestește” un tablou de epocă dintr-un oraș moldovenesc. De asemenea, Florian Andreescu citește poezia „M-am născut fără să știu” de Nicolae Pitz și câte o poezie de Emil Mușat, Mihai Istudor, Teodor Chiroiu și Irina Neașu, din antologia comună „7 pentru Văleni”. Momentele muzicale au fost realizate de Adrian Despan (piesa „Dorință” de Octavian Goga, muzică proprie), melodia „Șah” (versuri Cleopatra Stoicescu), interpretată la chitară de Gabriel Holtea.

În deschiderea ședinței Cenaclului DESTINE din 25 mai a.c., După trupa de elevi „Ghiaurii”, coordonată de d-l Andrei Ionescu, d-na Mariana Negoită prezintă, în premieră, o „secvență” nouă a ședințelor de cenaclu, „Calendarul scriitorilor români” - luna mai. Au citit din creațiile proprii Petruța Stan, Irina Neașu, Teodor Chiroiu, Ion Florea. După o secvență muzicală interpretată de Georgian Mirea, ajutat de Victor Crăciuneac, au continuat prezentările creațiilor proprii: Ionel Constantin, Adrian Despan, Dumitru Mușel, Mihai Istudor Bogdan Pintilie povestește, într-un stil savuros, „Bălciul de la Târgu-Frumos”.

Talentatul Romeo Săcuiu interpretează un sensibil potpuriu la nai, iar Adrian Gherghiță (vioară), împreună cu o colegă, Daria Havreliuc (pian) și soțul ei Abel (flaut), interpretează piese de muzică clasică de Bach.

Mihai Istudor

Adormirea Maicii Domnului

În calendarul ortodox, luna august încheie anul bisericesc și poartă pecetea cinstirii Maicii Domnului, culminând cu marele praznic al Adormirii sale. Astfel, potrivit învățaturii Bisericii, această sărbătoare nu reprezintă o simplă comemorare a unui eveniment istoric, ci o adevărată reactualizare, o pătrundere în timpul în care Dumnezeu Și-a descoperit iconomia Sa mântuitoare. De altfel, fiecare popas duhovnicesc presupune regăsirea aceluiași timp sacru, în care trecutul nu este doar rememorat, ci devine prezent prin viața liturgică. Sfânta Tradiție ne arată că, după Învierea Mântuitorului, Născătoarea de Dumnezeu a fost prezentă atât la Înălțarea Domnului la Cer, cât și la Pogorârea Sfântului Duh, alături de Sfinții Apostoli. În anii care au urmat, ea a rămas sprijinul și mângâierea primei comunități creștine, petrecând o vreme la Ierusalim, apoi la Efes și Antiohia. Întreaga viață a Maicii Domnului a fost o neîntreruptă slujire a lui Dumnezeu, sub semnul smereniei și al ascultării: Fiică a Tatălui ceresc prin alegere și har, Mamă a Fiului prin întruparea Cuvântului și Fecioară nenuntită, umbrită de Duhul Sfânt - „Iată roaba Domnului...” (Luca 1, 38). Nu întâmplător Biserica vorbește despre mutarea și Adormirea Maicii Domnului, iar nu despre învierea sau înălțarea ei. Hristos a înviat și S-a înălțat prin propria Sa putere dumnezeiască, în timp ce Preacurata Fecioară a fost mutată

la cer prin puterea Fiului său la 15 august, când lumea ortodoxă cinstește Adormirea Maicii Domnului, numeroase biserici și mănăstiri își sărbătoresc hramul, ca mărturie vie a evlaviei deosebite a credincioșilor față de Născătoarea de Dumnezeu.. Printre sfintele lăcașuri care îmbracă haine de sărbătoare cu acest prilej se numără și biserica fostei Mănăstiri Văleni. Aceasta a fost așezată sub ocrotirea Sfintei Fecioare încă de la zidire, în anul 1680, de către Stoian și soția sa, hagița (hagioaica) Ilina (Elina), în centrul târgului Văleni. La scurt timp după zidire, în 1684, cei doi soți au închinat biserica de la Văleni Mănăstirii Cotroceni (ctitorită cu puțin timp înainte de voievodul Șerban Cantacuzino), iar prin aceasta a fost închinată Comunității celor 20 de mari mănăstiri ale Muntelui Athos, cu sediul la Karyes. Venirea lui Nicolae Iorga pe aceste meleaguri avea să deschidă o nouă pagină a istoriei acestor locuri. Întemeierea, de către „Apostolul de la Văleni”, a numeroaselor sale așezăminte culturale a redat orașului un loc de cinste pe harta spirituală și culturală a României.

Nicolae Iorga a înțeles valoarea acestei tradiții și a așezat lucrările Universității Populare de Vară în preajma aceleiași date, astfel încât sărbătoarea religioasă și manifestareaculturalăsecompleteauînmod firesc. Publicațiile vremii consemnează că lucrările Universității Populare de Vară începeau și se încheiau prin momente liturgice, săvârșite în biserica denumită, la acea vreme, „Catedrala orașului”. Slujba hramului era urmată de o agapă frățească, organizată cu sprijinul Primăriei și al Ligii Culturale, la care participau aproape o mie de credincioși.

Cu acest prilej, este consemnată prezența în biserica închinată Născătoarei de Dumnezeu a unor membri ai Familiei Regale, alături de oameni de cultură și numeroase personalități ale vieții publice din țară și din străinătate. Nu ne rămâne decât să împlinim testamentul duhovnicesc al Maicii Domnului, sintetizat în cuvintele rostite la nunta din Cana Galileii: „Faceți orice vă va spune!” - o chemare care străbate timpul - și să-i grăim: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, care întru Adormirea ta nu ne lași pe noi!”.

Alexandru Toncu

AMINTIRI PENTRU VIITOR

Continuare din pagina 1

Pe unii îi știam deja de la Facultatea de Litere a Universității din București și i-am ascultat cu aceeași smerenie ca la cursuri. A fost o perioadă din viața mea când făceam rost de programul manifestărilor și alegeam cu atenție prelegerile care mă interesau, a fost o perioadă în care sala era plină, cu localnici sau cu participanți veniți din toată țara și din ținuturile din afara granițelor, în care se vorbește limba română, așa cum și-a dorit însuși întemeietorul Universității de Vară. Treptat însă, am observat o anumită oboseală, un plictis care i-a atins, mai întâi, pe vălenari. Nu mai vin în număr semnificativ

nici măcar la festivitatea de deschidere. Invitații sunt mai puțin celebri, prelegerile sunt mai subțiri, istoria a acaparat atenția organizatorilor, iar celelalte domenii ale culturii sunt trecute sub tăcere sau tratate superficial. Veniți cu surle și cu trâmbițe, îmbrăcați în costume naționale, frații români de peste granițe vremelnice par să se afle într-o vacanță prelungită și nu să participe la un înalt act cultural. Ei sunt ușor de recunoscut pe străzile orașului: se mișcă dezinvolt, vorbesc o limbă care nici ea nu știe prea bine dacă e română sau moldovenească, uneori chiar când ar trebui să se afle în sală, audiind cursurile pentru care au și venit la Vălenii de Munte.

Pentru mine este un semn că nici măcar pe ei nu îi mai interesează foarte tare o manifestare culturală care, pe vremea când Nicolae Iorga mai trăia, mai gândea și mai scria în orașelul nostru, pune în mișcare oameni din toate colțurile României. Să fi trădat noi, generațiile de astăzi, testamentul moral al savantului? Să fi uitat noi, generațiile de astăzi, ceea ce spunea Iorga despre cele două temelii care contribuie la mărirea unui neam, și anume păstrarea vie a amintirii trecutului și conștiința datoriei îndeplinite de toți?

Petruța Stan

CENTRUL CULTURAL - Vălenii de Munte

REDACȚIA
Str. Berevoiești, nr. 9
Telefon: 0752. 132. 448, 0244. 280. 345

centrulculturalvaleni@yahoo.com

www.centrulculturalvaleni.ro

SUPLIMENT CULTURAL
al ziarului Vălenii de Munte

Tiraj: 1.000 exemplare

ISSN:

2247 - 2681 ISSN-L 2247 - 2681